

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Geefsweer Delfzijl

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

28 augustus 2017 / projectnummer: 3135

1. Advies in het kort

Het project

Millenergy wil in de gemeente Delfzijl, tussen Geefsweer en Wagenborgen, een windpark bouwen met een opgesteld vermogen van 40 tot 80 MW. Het park zal de westelijke grens vormen van een concentratiegebied voor windenergie bij Delfzijl.¹ Voor de realisatie van het park moet een omgevingsvergunning² worden verleend. Ter onderbouwing van die vergunning heeft de initiatiefnemer de mogelijke milieugevolgen van het park onderzocht en beschreven in een milieueffectrapport (MER).

Toetsing van MER en aanvulling

De provincie Groningen heeft de Commissie³ in mei gevraagd om het MER te beoordelen. De Commissie heeft daarop aangegeven dat niet was bepaald hoeveel vleermuizen zouden sterven omdat ze in aanvaring komen met windturbines van het nieuwe park én van windparken die in de buurt van dat nieuwe park aanwezig of gepland zijn.⁴ En voor vogels was dat cumulatieve aantal niet voor alle situaties bepaald.⁵ Vervolgens heeft de provincie een rapport aan-geleverd dat deze tekorten invult. Het laat zien wat de gezamenlijke effecten zijn van de windparken in de Eemshaven en bij Delfzijl op de sterfte onder vleermuizen en vogels. Het maakt duidelijk wat dat totale aantal slachtoffers betekent voor de gezondheid van de betref-fende populatie en in hoeverre er maatregelen mogelijk en nodig zijn om dat aantal slachtof-fers te beperken.

De Commissie concludeert dat het aangevulde MER alle essentiële informatie bevat waarmee de provincie Groningen het milieubelang volwaardig kan meewegen bij haar besluit over windpark Geefsweer.

Leeswijzer

In paragraaf 2.1 van dit advies worden de hiervoor gesignaleerde tekorten toegelicht en in paragraaf 2.2 wordt aangegeven hoe ze zijn ingevuld. In haar eerdere advies heeft de Com-missie ook de belangrijkste bevindingen uit het totale MER samengevat.⁴ Die samenvatting wordt hier niet herhaald.

-
- ¹ De provincie Groningen heeft die gebied eerder dit jaar als concentratiegebied aangewezen, namelijk in haar structuur-visie Eemsmond-Delfzijl.
 - ² Op grond van het van kracht zijnde bestemmingsplan kan het park niet worden gerealiseerd. Met de vergunning, waarin de provincie ook de milieuregels vastlegt, wordt de bouw mogelijk gemaakt in afwijking op dat plan.
 - ³ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie voor de milieueffectrapportage en verdere project-gegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via deze link: [3135](#), of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.
 - ⁴ [Voorlopig toetsingsadvies, 26 juli 2017](#).
 - ⁵ Voor vogels was het cumulatieve aantal alleen voor de 'Natura 2000-soorten' bepaald.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Wat zegt het MER over sterfte onder vogels en vleermuizen?

Vogels kunnen slachtoffer worden van een aanvaring met de rotorbladen van windturbines. Voor vogelsoorten waarvoor in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, is het aantal te verwachten slachtoffers bepaald. Uit dat onderzoek wordt geconcludeerd dat geen significant negatieve effecten zullen optreden, ook niet als de effecten worden opgeteld bij die van de andere windparken die in de omgeving aanwezig (Windparken Noord en Zuid) of gepland zijn (Oosterhorn en uitbreiding Windpark Zuid).

Echter, alle van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten zijn beschermd. Dat betekent onder andere dat het verboden is ze opzettelijk te doden.⁶ Het bevoegd gezag kan hiervoor ontheffing verlenen mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Zo mag het voornemen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding. Voor andere dan de in de eerste alinea vermelde soorten is alleen het effect van windpark Geefsweer in kaart gebracht en afgezet tegen de 1%-mortaliteitsnorm.⁷ De effecten zijn niet in cumulatie met die van andere windparken beschreven en beoordeeld. Bij soorten waarvan de sterfte al hoog is, kan het effect van meerdere parken samen tot normoverschrijding leiden, wat vooral zal knellen bij soorten die al in een ongunstige staat van instandhouding verkeren. Daarmee is onduidelijk of maatregelen mogelijk en eventueel nodig zijn om het aantal slachtoffers te beperken en te waarborgen dat geen verslechtering van de staat van instandhouding optreedt.

Ook vleermuizen kunnen slachtoffer worden van een aanvaring met de rotorbladen van windturbines of van drukverschillen nabij draaiende rotorbladen. In het MER is uitgegaan van vijf aanvaringslachtoffers per windturbine per jaar. Het betekent dat het totale aantal slachtoffers voor het te realiseren voornemen op 70 per jaar wordt geraamd. Geconcludeerd wordt dat er geen sprake is van negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding, waardoor het voornemen niet conflicteert met de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming en waardoor maatregelen dus niet nodig zouden zijn.

De Commissie achtte het van belang om ook voor vleermuizen de gevolgen van alle (geplande) windparken in de omgeving van het plangebied in samenhang te beschouwen. Die informatie is immers bepalend zijn voor het antwoord op de vraag of de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

De Commissie adviseerde dan ook om in een aanvulling op het MER

- het effect te beschrijven van windpark Geefsweer op beschermde vogelsoorten en vleermuizen, in cumulatie met de effecten van andere windparken in de buurt, en
- aan te geven of de stilstandvoorziening die de provincie voor de Eemshaven wil voorstellen, ook voor het concentratiegebied in Delfzijl nodig en effectief zou zijn.

⁶ Wnb, Artikel 3.1, eerste lid

⁷ Dit wordt onder andere behandeld in paragraaf 8.7.4 van het MER, in paragrafen 5.2 en 6.2 van het Achtergrondrapport Natuur en paragrafen 7.1 en 7.2 van de Passende beoordeling en soortenbeschermingstoets.

2.2 Wat laat de aanvulling zien?

De aanvulling beschrijft de gezamenlijke effecten van de windparken in de Eemshaven en bij Delfzijl op de sterfte onder vleermuizen en vogels. In de analyse zijn de effecten van de volgende parken beschouwd:

- de bestaande parken in de omgeving van de Eemshaven en Delfzijl;
- alle parken waarvoor een vergunningsaanvraag loopt en waarvoor het aantal turbines en hun grootte en positie bekend zijn;
- bestaande en vergunde hoogspanningsverbindingen in de omgeving van het plangebied.

De aanvulling beschrijft niet alleen de cumulatieve effecten op soorten waarvoor in omliggende Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, maar ook voor soorten waarvoor dat niet het geval is. De 1% mortaliteitsnorm en de Potential Biological Removal (PBR)⁸ zijn gebruikt als maat om de kans op aantasting in te schatten. Het rapport gaat bij vleermuizen ook in de op de gevolgen van een stilstandvoorziening op de mortaliteit. Op grond van deze analyse concludeert het aanvullende rapport dat gevolgen voor de staat van instandhouding van de onderzochte soorten kunnen worden uitgesloten. De Commissie onderschrijft deze conclusie.

Bij de uitgevoerde analyse maakt de Commissie wel de kanttekening dat de PBR niet kan worden beschouwd als een alternatief voor toetsing aan de 1% mortaliteitsnorm om gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van een soort in een Natura 2000-gebied te beoordelen. Additionele sterfte op gebiedsniveau kan de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied verder buiten bereik brengen, ook als de sterfte op populatie niveau ruim onder de PBR blijft. Dat cijfer kan natuurlijk wel als hulpmiddel worden gebruikt bij de beoordeling van de effecten.

Nieuwe initiatieven die nog onvoldoende concreet zijn, zijn in het rapport buiten beschouwing gelaten. Het windpark Eemshaven-West is hiervan een voorbeeld. Neemt dit project, of een ander, concretere vormen aan, dan zal bij het beoordelen van de milieugevolgen ervan de informatie uit de cumulatietoets moeten worden geactualiseerd. De Commissie adviseert om daarbij voor soorten met een matige of zeer ongunstige staat van instandhouding in te gaan op de onzekerheden in de effectschatting. Dat kan bijvoorbeeld door voor die soorten de 'recovery factor',⁹ waarvoor de ondergrens in dit onderzoek op 0,25 is gesteld, verder te verlagen. Uit de gegevens in Tabel 4 van de aanvulling kan worden afgeleid dat bij een lagere waarde van de 'recovery factor' de kans op overschrijding van de PBR klein is. Neemt het aantal initiatieven verder toe, dan zal ook het aantal te verwachten slachtoffers toenemen. Daarmee wordt de kans op overschrijding van de PBR groter en dus ook de noodzaak voor een nog uitvoeriger afweging.

Ten slotte adviseert de Commissie om bij het besluit aan te geven wat de conclusies uit het rapport betekenen voor eventueel te nemen maatregelen en om het rapport dan ook te publiceren.

⁸ De Potential Biological Removal (PBR) is een maat voor het aantal exemplaren van een soort dat jaarlijks 'extra' aan de populatie kan worden onttrokken zonder dat die populatie achteruitgaat. Informatie over de sterfte, de reproductie, de populatieomvang en depopulatiestrend is in deze maat verdisconteerd.

⁹ Deze factor geeft een indicatie van de onzekerheid in de schatting en is klein als een populatie onder druk staat (0.1=bedreigd) en groot als dat niet het geval is (1.0=groeiend).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Millenergy vof

Bevoegd gezag: Provincie Groningen

Besluit: verlenen van een omgevingsvergunning met afwijkingsmogelijkheid van het bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: realiseren van een windpark van 40 tot 80 MW, tussen Geefsweer en Wagenborgen

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie: 27 mei 2016

Advies uitgebracht: 22 september 2016

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 2 maart 2017

Ter inzage legging MER: 16 juni 2017 t/m 31 juli 2017

Voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 26 juli 2017

Aanvulling op het MER ontvangen: 27 juli 2017

Toetsingsadvies uitgebracht: 28 augustus 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. J. Hugtenburg MSc. MLA

dhr. dr. J. Lembrechts (secretaris)

dhr. dr. C.A. Linse (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER de juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. Zij gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Als informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie volgens haar kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert zij de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over andere tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze leiden tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op: <http://www.commissiener.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3135](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

